

Ваврикович К.

студентка групи ДІД-22

юридичного факультету ТНЕУ

Науковий керівник: Гомотюк О. Є.,

професор, доктор історичних наук, завідувач

кафедри документознавства, інформаційної

діяльності та українознавства ТНЕУ

ЗДОБУТКИ ТА НЕДОЛІКИ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ НА МЕЖІ СТОЛІТЬ

Стратегію розвитку незалежної України визначає трансформація системи освіти, зумовлена змінами в суспільстві, його інформатизацією, підвищенням ролі знань та конкуренцією на ринку освітніх послуг. Відповідно нову стратегію діяльності кожного навчального закладу формують динамізм перетворень, необхідність швидкої адаптації до зовнішнього середовища. Освіта орієнтується на перспективу розвитку всіх сфер економіки, вирішення основних завдань суспільства, активізацію ініціативи й творчі здібності учасників навчального процесу. Без аналізу пройденого шляху, вочевидь, неможливим є рух вперед. Тому заакцентуємо свою увагу на тих здобутках і проблемах середньої освіти, оскільки це надто тісно пов'язано із вищою освітою.

Шкільна система освіти в Україні пройшла довгий і складний шлях свого розвитку і вдосконалення від трудової політехнічної до середньої загальноосвітньої школи 1-3 ст., включаючи дошкільну освіту в дитсадках, початкову освіту (1-4 класи), базову освіту (5-9 класи) та повну середню освіту (10-11 класи).

В останні роки минулого століття середня загальноосвітня школа підняла на високий рівень кабінетну систему навчання, яка б відповідала усім вимогам навчально-виховного процесу. Усі предметні кабінети прикрасили портрети видатних людей з відповідних галузей знань, доступні ТЗН (фільмоскопи, епідіаскопи, магнітофони, кіноапарати), саморобні фломастери для демонстрування епіфільмів та магнітні дошки, художня література з даного предмета, періодична преса, довідкова література, постійні і змінні стенди порад учням у навчанні, зразки творчих робіт, набір контрольних робіт та тестових завдань з кожної теми, плани предметних гуртків, які працювали регулярно, стінні газети, бюлетені, саморобна наочність. Недоліком було те, що ТЗН знаходились переважно в хімічному, фізичному та кабінеті іноземної мови. Пізніше появились лінгафонні кабінети, обладнання яких дуже швидко виходило з ужитку. Актуальною була самоосвіта. Були обов'язковими плани роботи самоосвіти вчителів, цього вимагалось і від учнів. Учні читали і відвідували бібліотеку, доки не появились персональні комп'ютери та інші розважальні

засоби. Проводились тижні знань з кожного предмета, майстер-класи, звіти з позакласної і гурткової роботи.

Дуже позитивно сприйняли учні появу варіантних, тестових завдань та тестування і оцінювання з допомогою процентів, бальну систему оцінювання тестових контрольних робіт. Популярними були такі методи навчання з іноземної мови як репродуктивний (2-4 кл.), конструктивний (5-8 кл.), творчий (9-11 кл.). Учні проявляли більшу самостійність у виконанні домашніх завдань, доки не появились збірники з готовими відповідями на запитання до екзаменів. Учні менше думали, готували шпаргалки, виривали листки з друкованих посібників, що видавались у Харкові і містили багато помилок і перекручень [2].

Комп'ютеризація шкільної освіти, вихід в Інтернет дали можливості отримувати широку інформацію з різних джерел. Багато учнів виявляли бажання стати програмістами, переважна більшість випускників навіть із середніми знаннями прагнули будь-що потрапити до вишу, набули популярності ліцеї і коледжі. Профорієнтація школярів відставала, робочі професії забувалися, на підприємствах країни бракувало будівельників, електриків, столярів. У кожній школі появився стенд «Вибір професії». Державна служба зайнятості допомагає в профорієнтації випускників і запрошує пройти незалежне тестування щодо виявлення нахилів і здібностей до будь-якої професії, дізнатися про необхідні професії з гідним.

Реформа шкільної освіти покликана розвантажити в першу чергу учнів початкових і середніх класів. Позитивним у цьому плані став метод інтегрування навчальних дисциплін на уроці, педагогічний моніторинг, проектна робота, нестандартні уроки: урок-панорама, урок-інсценізація, урок-екскурсія, урок-диспут, урок-вікторина [3].

Поглиблення міждержавних зв'язків та процес входження України в європейські структури спонукали вчителів на впровадження в шкільний навчальний процес інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ), інноваційних методів навчання школярів. Це застосування варіантних тестових завдань на кожного учня, підсумкової контрольної роботи (тести) в 5-8 кл., державна підсумкова атестація, участь у ЗНО. Всі ці інновації реформують шкільну освіту і піднімають її на вищий рівень.

Значно поживався і збагатився новими формами роботи навчально-виховний процес у школі після проголошення незалежності України. Ожили заборонені і перекручені героїчні сторінки нашої історії, які допомогли в патріотичному вихованні національної гордості за наш народ і Україну. Крім того, великий резонанс викликала поява в середній школі нових предметів – народознавства, християнської етики, етики і психології сімейного життя, які сприяли формування високих моральних і етичних норм поведінки школярів.

Школа майбутнього – якою вона має бути? Щодо учнів, то вони бажають учитись без страху, проте всі повинні усвідомити свій обов'язок – учитись на совість. По – друге, навчальні програми мають відповідати інтересам і потребам учнів з різним рівнем знань та умінь. Отже, обов'язкова програма не виправдала себе. Число учнів у класах повинно бути невеликим. Підручники мають писати вчителі з багаторічним практичним досвідом. Оцінювати, вчитель повинен, на мою думку, тільки письмові роботи, а не усні домашні завдання, щоб учні приходили до школи без страху. Якраз тестові варіантні завдання для ДПА задовольняють ці вимоги – учитись редагувати, перетворювати, доповнювати інформацію, вибирати матеріали для спілкування за запропонованими завданнями.

Як показує досвід, учням не вистачає комунікативної компетенції. А саме вони потрібні для емоційних контактів в діалозі культур, в особистісно зорієнтованій колективній діяльності (запропонувати, довести ідею). Фронтальне спілкування часто виявляється малоефективним, адже дитина вважає, що звернення до всього класу не стосується її особисто, а тому навчання має бути спрямоване на особистість. Спілкування має бути не тільки грамотним, а й образним, вдячним, відповідати правилам мовного етикету. Розкуте спілкування проявляється найкраще в діалогічній формі, в групах, трійках, в ігровій діяльності, інсценізації [2].

У сучасних умовах треба пам'ятати, що і Україна, і світове співтовариство вимагають працювати з людьми, які здатні самовдоско-налюватись. На цьому наголошується і в доповіді ЮНЕСКО «Освіта – прихований скарб», де проголошено: людина має навчатися, пізнавати, тобто оволодівати інструментарієм, необхідним для розуміння того, що відбувається в освіті; діяти так, щоб робити зміни в навколишньому середовищі; жити в суспільстві, беручи участь в усіх сферах людської діяльності; не бути крайнім спостерігачем, а плідно працювати на своєму робочому місці [1]. Людина має бути активним суб'єктом, творцем, що прагне до саморозвитку, самоствердження.

Література:

1. UNESCO. IBE. Nanzhao Zhou. *Competencies in Curriculum Development*, 2006. – 6 p. *World Conference on Education for All: Meeting Basic Learning Needs. Jomtien, Thailand, 5-9 March 1990 – Inter-Agency Commission (UNDO, UNESCO, UNICEF, WORLD BANK) for the World Conference on Education for All.* – N.Y.: UNICEF- 164 p.
2. *Сутність і види інтерактивних методів [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.slideshare.net/zologym/ss-40534900>*
3. *Реформування шкільної освіти в Україні у XX ст. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-10633.html>*
4. *Модульна система навчання: поняття, сутність [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/pedagog/14235/>*